

ПРАВО НА ПРОДАЈУ АКЦИЈА

Мањински акционар подношењем захтева за принудни откуп акција, постаје поверилац новчаног потраживања према контролном акционару, а на реализацију његовог захтева не може утицати околност да је над друштвом у коме је акционар, отворен стечајни поступак.

Из образложења:

„Према мишљењу Врховног касационог суда, када акционар (мањински) искористи своје право из одредбе члана 522. Закона о привредним друштвима, тако да подношењем захтева тражи од контролног акционара откуп акција, он подношењем захтева постаје поверилац према контролном акционару и однос између њих постаје облигационо правни однос. То даље значи да истеком рокова из члана 522. Закона о привредним друштвима, потраживање мањинског акционара према контролном акционару постаје доспело. Друштво (првотужени) у само у одређеним случајевима постаје солидарно одговорно за обавезу контролног акционара (члан 522. став 11. ЗПД).

У овом случају је према мишљењу ревизијског суда, дошло до трансформације статусног права акционара у облигационо-правни захтев. Овај облигациони однос је примарно однос између контролног и мањинског акционара, конкретно два физичка лица и спорни однос се не решава искључиво применом одредби Закона о стечају. Спорни однос чак и не би ни морао да има додирних тачака са стечајним поступком, обзиром да тужилац није морао првотуженог да обухвати тужбом.

Зато је погрешан закључак нижестепених судова да је потраживање тужиоца у моменту отварања стечаја престало, због тога што до тада захтев тужиоца као мањинског акционара није реализован. Нижестепени судови заузимају став да кад се овај захтев не реализује, тада се се у складу са одредбама Закона о стечају, гаси овакав дужничко-поверилачки однос и то не само према друштву-стечајном дужнику већ и према већинском акционару који није у стечају (у конкретном случају је то физичко лице).

Нижестепени судови примењујући одредбу члана 147. Закона о стечају закључују, да тужилац као акционар од имовинских права која му у том својству припадају у стечајном поступку, може остварити само право на расподелу вишка деобне масе у складу са наведеном одредбом.

Овакав закључак је погрешан. Одредба члана 147. Закона о стечају се не бави потраживањима које има мањински акционар према контролном по основу принудног откупа акција, тако да ова одредба није ни релевантна за разрешење спорног односа.

Као што је претходно наведено, Врховни касациони суд сматра да је тужилац као мањински акционар, подношењем захтева за откуп акција, постао поверилац новчаног потраживања према друготуженом као контролном акционару и да на основаност његовог захтева не може утицати околност да је на првотуженом отворен стечајни поступак. Однос тужиоца и првотуженог друштва и однос тужиоца и друготуженог који је у стечају, мора се посматрати и решавати применом одредбе члана 522. Закона о привредним друштвима и то тако што ће се у односу на друготуженог утврдити да ли су се испунили услови на принудну продају акција и да ли је друготужени обавезан да откупи акције од тужиоца по испостављеном захтеву и ако јесте колико износи потраживање тужиоца и када доспева за плаћање. У односу на првотуженог суд ће ценити основаност захтева у вези исплате вредности акција у складу са одредбом члана 522. став 11. Закона о привредним друштвима.

С обзиром да због погрешне примене материјалног права, чињенично стање није у потпуности утврђено, Врховни касациони суд мора укинути и првостепену и другостепену пресуду, па ће првостепени суд у поновном поступку на основу примедби и става ревизијског суда изнетог у овом решењу, одлучити о тужбеном захтеву.“

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Прев 36/2020 од 28.5.2020. године, усвојена на седници Грађанског одељења од 16.03.2021. године)